

ISTORINĖ APŽVALGA

Dėmesio! Jums pateikiama G. Skujienės apžvalga yra išspausdinta doc. R.R. Budrio leidinyje „Vilniaus universiteto Zoologijos muziejaus paukščių rinkinių aprašymas. Non Passeriformes“ (Vilnius, 2005)

Vilniaus Universiteto Zoologijos muziejus – seniausias zoologijos muziejus Lietuvoje

(PDF): Vilniaus Universiteto Zoologijos muziejus – seniausias Lietuvoje ir vienas seniausių visoje Europoje. Jo istorija nėra tyrinėtojų conceptualiai ir analitiškai gvildenta¹, lygiai kaip ir kitų Vilniaus Universiteto muziejų, nes ilgą laiką jie buvo traktuojami kaip pagalbiniai mokslo įstaigų padaliniai: kabinetai, bibliotekų padaliniai ar, pavyzdžiui, mokomosios kolekcijos², ir tuomet nebuvo plėtojama istorinė, mokslinė-ekspedicinė ir kultūrinė-ekspozicinė veikla. Ypač daug žalos Zoologijos muziejus sulaukė dėl rusų valdžios savininkiško požiūrio, kultūrinio ir mokslinio neišprusimo ir baimės dėl šių institucijų savarankiškumo: daug vertingų eksponatų buvo pasidalinta ir išvežta į Sant-Peterburgo, Kijevo, Lvovo, Maskvos, Charkovo ir kt. universitetų gamtos istorijos muziejus, dalis eksponatų išgrobstyta ar tiesiog pražuvo dėl netinkamų saugojimo sąlygų. Pasibaisėtina, kad nuo likusių eksponatų senosios etiketės su visais metrikais (eksponato duomenimis, pvz., lytis, svoris ir įvairūs kiti matavimai; įsigijimo istorija; metais; autoriumi ir pan.) buvo nuplėšinėjamos ar tiesiog ant viršaus užklijuojamos rusiškos etiketės tik su inventoriniu numeriu, kartais net sumaišant eksponatų pavadinimus. Taupant lėšas muziejaus eksponatų tvarkymu ir priežiūra ilgą laiką rūpinosi ne kvalifikuoti žmonės ir tų pačių buvo per mažai, be to buvo skiriamos netinkamos patalpos rinkinių saugojimui: pavyzdžiui, prof. J. Prüffer³ teigia, kad 1865 metais Zoologiniam kabinetui priklausė 16.294 egzempliorių (išskyrus vabzdžius), o iki 1906 metų dėl nerūpestingos priežiūros ir netinkamų muziejinių eksponatų saugojimo sąlygų išliko tik 2.319 vienetų (išskyrus vabzdžius). Kaip pastebi S. Stakulienė⁴, šiandien žinių apie VU mokslo muziejus tenka ieškoti enciklopedijose, Universiteto jubiliejiniuose leidiniuose, atskirų mokslo šakų monografijose ir studijose.

Kokią datą reiktų laikyti Zoologijos muziejaus įkūrimo data? Sudėtingas klausimas, nes įvairiais rinkiniais Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje didikai garsėjo jau XVI a., juos rodydavo svečiams, jais savininkai didžiavosi, o daug vėliau dalis jų buvo padovanoti besikuriantiems mokslinių institutų muziejams. Zoologijos muziejaus atsiradimo ir formavimosi istorija atskleidžia rimtą Lietuvos didikų ir visuomenės požiūrį į gamtos mokslus, jų pastangas ir dosnumą, kad Lietuva garsėtų savo kolekciniais rinkiniais.

1571 m. LDK didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Žygimantas Augustas testamente savo turtą paskyrė valstybės labui. Šis poelgis Lietuvai buvo naudingas tuo, kad dalis Karališkosios bibliotekos atiteko Vilniaus jėzuitų kolegijai, kuri 1579 m. buvo performuota į universitetą, o 1781 m. reorganizuota į Lietuvos Didžiosios

¹ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 19p.

² Ir šiandien Vilniaus Universiteto Zoologijos muziejus įvardijamas muziejumi, bet juo rūpinamasi tik kaip „mokomąją kolekciją“, nors savo istorine, moksline ir kultūrine verte jis niekaip neįtelpa į „mokomosios kolekcijos“ sampratą. – *Autoriaus pastaba*.

³ Prüffer J. 1932. Muzeum przyrodnicze Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. – Wilno.

⁴ Stakulienė S. 2003. Vilniaus universiteto muziejai: praetis, dabartis ir ateitis. – *Lietuvos muziejai, Rinkiniai*, Nr. 3, 1-6 p.

Kunigaikštystės Vyriausiąją mokyklą⁵. Kartu su Vilniaus kapitulos 1570 m. perduotais kolegijai Vilniaus vyskupo-sufragano Georgijaus Albinijaus knygų rinkiniais – šis turtas - leido sukurti turtingą biblioteką bei manoma, kad turėjo įtakos kolekcionavimo išpopuliarėjimui bei viešų muziejų atsiradimui Lietuvoje⁶.

Pirmosios žinios apie įvairius ir gausius gamtos rinkinius – Kristupo II Radvilos (1585-1640) kolekcija Lubčo pilyje. Kristupas II Radvila buvo susipažinęs su to meto mokslo pasiekimais Europoje, kadangi studijavo Leipcigo ir Heidelbergo universitetuose, aplankė Šveicariją, Prancūziją, Nyderlandus, Angliją. Kristupas II Radvila rinko įvairius įprastus ir „kurioziškus“ gamtoje, bei retus, egzotiškus, ypač „indiškus“ gamtos objektus, ir kaip pastebėjo U. Augustyniak⁷, jie atskleidė rinkėjo balansavimą tarp žingeidumo ir taikomojo, pragmatinio mokslo siekių bei nuo Renesanso epochos iki XVII a. tebesitęsiantį enciklopedinį požiūrį į pasaulį, aplinką⁸. Šioje kolekciijoje buvo keletas mineralų, įvairios kriauklės, koralai, medžioklių Lubčo apylinkėse trofėjai, banginio ūsai, kaulai, dramblio iltis, riešutų kiaurai, indiško paukščio snapas ir kiti panašūs eksponatai. **Manoma, kad šiandien kai kurie Zoologijos muziejaus eksponatai (konkrečiai - briedžio ragų kolekcija ir krėslas, grenlandinio banginio kaulai ir ūsas) gali būti patekę būtent iš šios kolekcijos.** Tiksliesiems kitų eksponatų priskyrimo duomenims reikia išsamesnės, specialios istorinės archyvų analizės.

Nauja Zoologijos muziejaus era – 1773 -1794 m. Gamtos kabinetas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) Vyriausioje mokykloje. Gamtos mokslai LDK Vyriausioje mokykloje (= Vilniaus universitete) buvo dėstomi pasitelkus pagalbines mokslo įstaigas – muziejus, organizuojant ekspedicijas Lietuvos faunai pažinti, kviečiant dėstyti pasaulinio garso profesorius. Gamtos istorijos katedros pirmuoju profesoriumi tapo Žanas Emanuelis Žiliberas (Joan Emmanuel Gilibert, 1741-1814). Jis persikėlė iš Gardino medicinos mokyklos, kurią pats organizavo. Atvykdamas dėstyti jis atsivežė nemažą biblioteką ir kolekciją – kriauklių rinkinius, paukščių, žvėrelių iškamšas, žuvų mirkinius, vabzdžių kolekcijas ir kt. Nors pagrindinis jo dėmesys buvo skirtas botanikai, tačiau jis skaitė gamtos istorijos kursą, susidedantį iš trijų dalių, kurių viena – zoologija. Todėl jis pats su studentais be kitų tyrimų vykdė ir zoologinius stebėjimus bei toliau rinko eksponatus gamtos kabinetui. Tikėtasi, kad tokių kolekcijų medžiaga padės paruošti gerus krašto gamtos mokslo vadovėlius, o kartu buvo kaupiama ir mokslinė bazė bei stengiamasi susieti mokslą su praktika, su visuomenės ekonominiais ir pažintiniais poreikiais. Jo pastangomis K. Radvilos stiklo gamykloje Nalibokuose (Nemuno aukštupyje) buvo pagaminti specialūs stiklo indai⁹, **todėl tokių vietinės faunos eksponatų - mirkinių, kaip žaltys, angis, gluodenai, k.k. žuvis ir kt. atsiradimas gali būti siejama būtent su Ž. E. Žilibero veikla.**

Savo rinkinius katedros kabinetui 1787 m. paliko po Ž.E. Žilibero Gamtos istorijos katedrai vadovavęs Johanas Georgas Adamas Forsteris (Johan Georg Adam Forster, 1754-1795)¹⁰. J. G. A. Forsteris 1772-1775 metais dalyvavo anglų kapitono Dž. Kuko (James Cook) kelionėje aplink pasaulį ir turėjo susirinkęs įdomias

⁵ Yra žinoma, kad Vyriausioji mokykla jau garsėjo savo Gamtos kabinetu ir Edukacinė komisija 1789 m. nutarė Naugarduko mokyklos gamtos kolekcijas pervežti į Vilnių, norėdama papildyti Vyriausiosios mokyklos gamtos kabinetą. – *Autoriaus pastaba.*

⁶ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 23p.

⁷ Augustyniak U. 1994. Dwor i klientela Krzysztofa II Radziwiłła, Odrodzenie i reformacja w Polsce 38, Warszawa: Wydawnictwo naukowe Semper, 74-75p.

⁸ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 27 p.

⁹ Paškevičius J. 2003. Geologijos pradžia Vilniaus universitete 1579-1803 metais. - *Geologija Vilniaus universitete. Tarptautinės konferencijos medžiaga*, 10 p.

¹⁰ 1976. Vilniaus universiteto istorija 1579-1803, - Vilnius

kolekcijas. Tarp jų paminėtini **Australijos jūrų moliuskų kriauklių kolekcija, Amerikos peteliškių kolekcija, kai kurių žinduolių iškamšos – pvz., ančiasnapio, šarvuočių, bei Vilniuje toliau gaminti žuvų, vabzdžių preparatai - mirkiniai.**

1787–1824 metais Gamtos istorijos kabinetą aktyviai ėmė tvarkyti Stanislovas Bonifacas Jundzilas (Stanislaw Bonifacy Jundziłł, 1761-1847). Su studentais jis pagamino nemažą žuvų preparatų, paukščių ir kai kurių žinduolių iškamšų.

Zoologinių rinkinių gamtos kabinete po truputį daugėjo, nes ne tik mokslininkai, bet ir didikai bei visuomenės veikėjai rūpinosi jų gausa, dovanodami savo asmenines kolekcijas ar pavienius eksponatus, pavyzdžiui, Lietuvos etmonas M. Oginskis padovanojo turtingą kriauklių ir koralų kolekciją¹¹, 1791 m. didikas J. Wichertas mirdamas testamente Universitetui paskyrė savo kolekciją, kur tarp kitų eksponatų buvo ir kriauklių¹², 1806 metais Lietuvos pakamorė grafas M. Valickis padovanojo 500 vnt. kriauklių rinkinį¹³.

Tuo pačiu laikotarpiu, kai buvo įkurtas Gamtos kabinetas, buvo įkurtas ir Anatomijos kabinetas. Jį 1774 m. įkūrė Jacobas Briotė atvykęs iš Paryžiaus. Iš pradžių čia buvo fiziologiniai ir patologiniai preparatai, o 1815 m. Anatomijos kabinetas buvo performuotas į Anatomijos teatrą ir jame buvo tai, ko reikėjo žmonių ir žvėrių anatomijos dėstymui iliustruoti¹⁴. Anatomijos teatras buvo įkurtas už Vilnios upės stovėjusioje Išganytojo cerkvėje.¹⁵ Nuo 1806 m. Anatomijos kabinete laikyti Liudviko Heinricho Bojanuso surinkti zootomijos rinkiniai buvo perkelti į Anatomijos teatro patalpas. Iki 1821 m. jis su pagalbinkais – Heinrichu Laupmanu ir Fidelijumi Brunneriu surinko 2000 gyvūnų pavyzdžių¹⁶, pvz., paruošė nemažą helmintų, žuvų, įvairių stuburinių gyvūnų preparatų kolekcijas. Pavyzdžiui, L. A. Bojanus gavo caro leidimą Belovežo girioje sumedžioti tris stumbrus. Juos sumedžiojus, buvo sumontuotas stumbro skeletas, padarytos iškamšos. F. Brunneris už stumbro iškamšą buvo pripažintas geriausiu to meto stambių žinduolių preparatoriumi. **Manoma, kad būtent ši iškamša, pagaminta 1829 m., yra zoologijos muziejuje, nes Zoologijos katedros docento A. Mačionio liudijimu, būtent ši iškamša vokiečių okupacijos metais stovėjo lauke, VU Didžiojo kiemo galerijoje ir tik vėliau buvo patalpinta į muziejų.** L. H. Bojanus 10 metų tyrinėjo balinius vėžlius Vilniaus apylinkėse ir išskrodė 500 vėžlių, bei vėliau išleido monografiją „Balinio vėžlio anatomija“. **Manoma, kad baliniai vėžliai zoologijos muziejuje yra būtent iš šių L. H. Bojanus rinkinių.** 1822 metais šiam muziejui buvo perduoti zoologijos rinkiniai, sudaryti dėsčiusių zoologiją (S.B. Jundziłlo, F. Jurevičiaus, E. Eichvaldo) ir veterinariją (L.H. Bojanuso, A.F. Adomowicziaus) profesorių bei jų prozektorių.¹⁷ Gali būti, kad buvo perduoti ir kiti senieji gamtos kabineto rinkiniai. **Tokiu būdu muziejus buvo vienas, bet iš kelių skyrių: anatomijos, zootomijos ir zoopatologijos.**

Nuo 1827 m. iki 1838 m. zoologijos ir zootomijos rinkinius prižiūrėjo profesorius E. Eichvaldas, o vėliau – iki 1841 m. jo mokinys Karolis Miramas.

¹¹ Bieliński J., 1899-1900. Uniwersytet Wileński (1579-1831). Krakow: druk W. L. Anczyca ispółki, t. I, 485 p.; t.2, 842 p.; t.3, 729p.

¹² 1969. Protokoły posiedzień Komisji Edukacji Narodowej 1786-1794, Wrocław-Warszawa-Krakow, 264-265p.

¹³ LVIA, f. 567, ap. 2, b. 86, l. 28. Vyriausios mokyklos valdybos protokolo 1812 m. kovo 14 d. išrašas.

¹⁴ LVIA, f. 567, ap. 2, b. 2059, l.1-20. Museum Pathologicum et anatomicum, katalogas, 1826.

¹⁵ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 46p.

¹⁶ Fedorowicz Z. 1957. Organizacja studiów przyrodniczych na Wszechnicy Wileńskiej w latach 1781-1832. *Studia i materiały z dziejów nauki Polskiej* 5 z. 1, Warszawa, 63p.

¹⁷ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 46 p.

1831m. E. Eichvaldas sudarė rinkinių katalogą¹⁸. 1832 m. Zootomijos skyriuje buvo 20000 gyvūnų pavyzdžių, ir stambiausi - 4 stumbrų, 1 buivolo iškamšos, gana gerai išlikęs mamuto skeletas. Didelėje Anatomijos teatro salėje buvo eksponuojami gyvūnų kaulai, žvėrių iškamšos, kitoje – paukščių iškamšos. Zootomijos muziejų (= skyrių) galėjo lankyti ne tik studentai, bet ir visuomenė. 1831 m. valdžiai uždarius Vilniaus universitetą, Anatomijos teatras liko savo patalpose ir tapo pagalbine Vilniaus medicinos-chirurgijos akademijos (suformuotoje iš buvusio universiteto Gamtos ir Medicinos fakultetų) mokslo įstaiga. Anatomijos teatrą sudarę skyriai-muziejai buvo pavadinti Akademijos muziejumi¹⁹.

1836 m. zootomijos rinkinius sudarė 1796 sausi ir spirite konservuoti preparatai, o 1839 m. zoologijos rinkiniuose buvo 25331 gyvūnų ir jų dalių pavyzdžių, iš jų – 17760 vabzdžių, 840 – paukščių. Dalį – 8889 egzotinių drugių kolekciją L. A. Bojanus buvo nupirkęs iš Perteso. 531 paukščio iškamša buvo vietinių paukščių. Didžiausią turtingo kriauklių rinkinio dalį sudarė M. Valickio dovanoti 4546 egzemplioriai.²⁰ Šioje ekspozicijoje buvo ir 634 gyvulių patologijos preparatai, kuriuos surinko dėstytojas A. F. Adomowiczius.

1842 m. Rusijos imperijos valdžiai uždarius Vilniaus medicinos-chirurgijos akademiją, dauguma rinkinių buvo išvežta į Kijevo universitetą²¹, o dalis vėliau pateko į Vilniaus senienų muziejų.

1855 metais grafui E. Tiškevičiui pavyko realizuoti savo sumanymą ir įsteigti Vilniaus senienų muziejų: 1855 m. balandžio 29 d. Rusijos caro Aleksandro II įsaku buvo leista įsteigti muziejų²². Įdomu, kad į muziejaus kūrimo veiklą buvo įtraukta praktiškai visa žymiausia Lietuvos dvarininkija, dvasininkija, valdininkija ir žymiausi to meto mokslininkai. 1855 m. birželio 3 d. išnuomojo iš Vilniaus gubernijos gimnazijos, veikusios buvusiose Vilniaus universiteto patalpose, aula, kur ir buvo atidaryta pirmoji ekspozicija. Sekančiame aukšte įsikūrė biblioteka, o dar aukštu aukščiau - 1857 m. buvo eksponuoti Minerologiniai ir Zoologiniai rinkiniai. Pagal to laiko šių mokslų kriterijus ir principus buvo renkami ir ekponuojami tipologiški pavyzdžiai, neakcentuojant jų kilmės. Buvo eksponuojamos dvi didžiulės zoologijos kolekcijos: ornitologijos ir konchiologijos, tačiau buvo ir kitokių eksponatų, **kaip manoma patekusių iš Kristupo II Radvilos kolekcijos – pavyzdžiui, grenlandinio banginio žandikaulis**. 1093 paukščių egzempliorių, 252 paukščių rūšių kiaušinių (563 vnt) kolekciją surinko grafas Konstantinas Tyzenhauzas, žymaus gamtininko S. Jundzilo mokinys, turėjęs gerus ryšius su žinomais Europos ornitologais. Šią kolekciją senienų muziejui 1855 iškilmingai padovanojo jo sūnus grafas Reinoldas Tyzenhauzas. Šiuo metu Zoologiniam skyriui priklausė 16294 egzemplioriai, nes į šį skyrių pateko ir senieji Vilniaus universiteto muziejų rinkinių likučiai, o jų ekponavimu pasirūpino Liudvikas Kionė ir prof. A. F. Adomowiczius²³. Prie muziejaus susiformavo gamtos mokslų skyrius – Archeologijos komisija (t.y. draugija), kuri rūpinosi visu muziejumi, o kartu ir biologiniais rinkiniais. Muziejus visuomenei buvo atidarytas sekmadieniais 12-16 valandomis, o paprastomis savaitės

¹⁸ Catalogus Musaei Zootomicii a 1831, katalogas, MAB, f. 9-348, 1.1-151.

¹⁹ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 46 p.

²⁰ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 47 p.

²¹ Biziulevičius S. 1960. Pagrindiniai Vilniaus medicinos-chirurgijos akademijos (1832-1842) bruožai. *Iš mokslų istorijos Lietuvoje*, Vilnius, 110, 116 p.

²² 1856. Pamiętniki Wileńskiej Archeologicznej kommissji (red. M. Balińskiego i L. Kondratowicza), część 1, 1-5 p.

²³ Keršytė N. 2003. Lietuvos muziejai iki 1940 m. – Vilnius, 73 p.

dienomis čia vyko pamokos mokiniams. Pavyzdžiui, 1859 m. įvyko 246, o 1861 m. - 335 pamokos²⁴.

1865 metais rusų valdžios liepimu senienų muziejus buvo uždarytas, dauguma eksponatų išvežta į Rusijos gilumą, o likę pergabenti ir perduoti Visuomenės bibliotekai, kurioje daug svarbios medžiagos sunyko, nes nebuvo tinkamų sąlygų tokios ekspozicijos saugojimui (pvz., žinoma, kad daug mirkinių sušalo ir indai susproginėjo; sunyko daug vabzdžių ir kt.). Kaip jau minėta aukščiau, 1865 metais Zoologiniam kabinetui priklausė 16294 egzempliorių (išskyrus vabzdžius), o iki 1906 metų dėl nerūpestingos priežiūros ir netinkamų muziejinių eksponatų saugojimo sąlygų išliko tik 2319 vienetai (išskyrus vabzdžius)²⁵.

Atkūrus St. Batoro Universitetą, universiteto valdžia, norėdama išgelbėti išlikusią, dar nesunaikintą dalį rinkinių, šiuos rinkinius susigrąžino ir išdalino tarp katedrų. Tokiu būdu zoologijos rinkiniai buvo perduoti Zoologijos katedrai, botanikos – Botanikos katedrai ir t.t. Kaip pastebi J. Prüffer, toks dalinimas turėjo dvi puses – Vilnius nebeturėjo viešo gamtos muziejaus, o rinkiniai buvo pernešti į katedras, kurios neturėjo reikiamų sąlygų konservavimui ir saugumui, kaip neturi ir šiandien, kur istoriškai, kultūriškai bei mokslškai vertingi eksponatai buvo paversti tik mokomąja kolekcija.

1922 m. J. Prüffer ėmėsi iniciatyvos restauruoti gamtos muziejų ir sukurti viešą muziejų Vilniuje, tačiau dėl finansinių problemų Ministerija nesutiko finansuoti ir nepavyko realizuoti šio projekto. 1924 m. Zoologijos katedros vedėjo prašymu Vilniaus Universitetas vėl suplanavo įrengti atskirą muziejų, tik šį kartą – Universiteto ir numatė jį įkurti suremontuotose elektrinės patalpose Sierakausko g. 2. Iš pradžių buvo apskaičiuota, jog išlaidos sudarys 21800 zlotų, kainoraštis buvo nusiųstas į Ministeriją, o tuo pačiu metu įvedamos zoologijos muziejaus vedėjo pareigos. Tačiau netrukus dėl finansų trūkumo buvo likviduotos, o muziejaus įrengimo projektas atidėtas neribotam laikui...

1931 m. gegužės 10 d. oficialiai atidarytas muziejus Gamtos mokslų fakultete – didžiojoje auloje, Čiurlionio gatvėje, vėliau ekspozicija buvo perkelta į du kabinetus trečiame aukšte, Zoologijos katedroje. 1975 m. ekspozicija buvo perkelta į stiklines spintas, kurios nebetiko dėl nesandarumo (eksponatai dulkėjo, patekdavo įvairūs vabzdžiai kenkėjai) rekonstruotame T. Ivanausko Zoologijos muziejuje. Įdomu pastebėti, kad šiose „netinkamose“ spintose, gamintose dar 1925 m. Kaune T. Ivanausko rūpesčiu, eksponatai Vilniaus Universitete „saugomi“ ir šiandien.

Zoologijos muziejus buvo ir yra papildomas naujais eksponatais, kuriuos surenka ekspedicijose ar nuperka Zoologijos katedros mokslininkai arba dovanoja įvairūs kolekcionieriai ir gamtininkai, Klaipėdos jūrų muziejus ar Kauno Zoologijos sodas. Pvz., 1939 m. egzotiškų vabalų ir drugių rinkiniai buvo padovanoti Čikagos lietuvio A. Račkaus; 1978 m. artėjant Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejui 800 moliukų kriauklių muziejui dovanavo Los-Angeles lietuvė E. Gimbutienė ir kt. Ypatingai turtinga šiuo metu bestuburių fauna – 3000 rūšių, pvz., turime turtingiausią Lietuvoje drugių kolekciją, surinktą prof. R. Kazlausko, gausius kitų būrių – vabalų (surinktą B. Ogijewicz), apsiuvų, lašalų, amarų (surinktą prof. R. Rakausko), dvisparnių (surinktą prof. S. Podėno) ir kt. rinkinius. Stuburinių fauna pasižymi kuklesne įvairove - 1032 rūšys. Dauguma eksponatų – iš senųjų Universiteto rinkinių, tačiau nemažai eksponatų yra surinkta ar padovanota vėliau, pvz., 1/3 žuvų mirkinių ir dauguma žuvų iškamšų yra surinkta ir pagaminta doc. E. Bukelskio; didžiuma

²⁴ 1862. Отчет о состояний Виленской Археологической комиссии и соединенного с ней Музеума древностей за 1861–й год, *Виленский Вестник* 6, 1862 01 19, с. 41

²⁵ Prüffer J. 1932. Muzeum przyrodnicze Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. – Wilno.

žinduolių kaulų yra paruoštos ekspozicijai doc. A. Mačionio; vertingą roplių ir varliagyvių kolekcija sudaro 60 rūšių, na o gausiausia yra paukščių kolekcija.

Apibendrinant galima teigti, kad Vilniaus Universiteto Zoologijos muziejus – tai seniausias Lietuvoje tokio pobūdžio muziejus, jo kolekcijos buvo kaupiamos ir prarandamos, ir skirtingu laiku jis skirtingai vadinosi - tai Gamtos istorijos kabinetu, Zootomijos ir zoopatologijos muziejumi, Senienų muziejaus skyriumi, Viešosios bibliotekos rinkiniais, o šiandien - Vilniaus Universiteto zoologijos katedros mokomąja kolekcija. Kyla klausimas: Ar galima tokios istorinės, kultūrinės ir mokslinės vertės kolekciją, kurios ekspozicijai šiandien priklauso 3000 rūšių įvairių bestuburių (vabzdžių, kriauklių, duobagyvių, vėžiagyvių ir kt.) ir 1032 rūšys įvairių stuburinių (200 r. žuvų, 60 r. varliagyvių ir roplių, 716 paukščių rūšių, 66 – žinduolių rūšys) ir dar pora tūkstančių vabzdžių rūšių individualiuose, Zoologijos katedros mokslininkų kaupiamuose rinkiniuose (fonduose), prilyginti tik mokomajai kolekcijai ir nesirūpinti juo kaip muziejumi?